

Secularizarea - o problemă contemporană

Pr. prof. univ. dr. Mihai HIMCINSCHI, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Facultatea de Teologie Ortodoxă

Rezumat

Secularizarea reprezintă fenomenul de desacralizare a lumii ca urmare a tendinței de a aduce sacrul sub autoritatea profanului.

Secularizarea este procesul care „fură” religiei toate sectoarele vieții sociale și culturale, de la artă la filozofie, de la justiție la știință, de la educație la politică, fiecare dezvoltându-se ca procese autonome.

Astăzi, acest proces de secularizare a atins asemenea proporții încât, după cum spun experții, probabil pentru prima oară în istorie, justificarea religioasă a lumii și-a pierdut credibilitatea, nu doar pentru niște intelectuali ori pentru niște persoane izolate, ci pentru segmente largi ale întregii societăți.

Cuvinte cheie: secularizare, autonomie, misiune, indiferentism religios, ateism, spiritualitate, comuniune, glorificare, Biserica

Mai mult ca niciodată, omul contemporan se confruntă cu acest proces de secularizare, care ia tot mai mult amploare în viața cotidiană.

Există două concepții despre lume a omului contemporan și anume *concepția autonomă* care s-a manifestat cu intensitate încă din secolul XVIII-lea, supranumit și *secolul luminilor*, care l-a eliminat pe Dumnezeu din creația văzută, izolându-L într-o transcendență inaccesibilă. Astfel, omul a luat locul lui Dumnezeu pe pământ, a dobândit o putere tehnologică fără egal în istoria omenirii, dar și-a pierdut puterea spirituală, devenind prizonierul propriilor sale patimi. Parte integrantă a acestei concepții, procesul de secularizare, chiar dacă a permis omului să dobândească victorii științifice neașteptate, nu l-a făcut însă și fericit, el trăiește doar cu sentimental vidului spiritual provocat de absența lui Dumnezeu. Religia este marginalizată de omul contemporan autonom. Această autonomie am putea-o traduce prin *mai multă economie, dar mai puțină rugăciune*.

A doua concepție, concepția ortodoxă despre lume, care este una *teonomă* afirmă cu tărie transcendența lui Dumnezeu față de lume, cât și prezența Lui iminentă în lume prin energiile Sale necreate. Teologia răsăriteană afirmă cu toată

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

hotărârea dimensiunea cosmică a mântuirii în Hristos¹ care vine în lume ca lumea să se ridice prin El la stadiul de sfințire sau îndumnezeire.

Știința i-a permis omului să domine lumea exterioară, dar pe de altă parte l-a transformat pe planul vieții spirituale și interioare în sclavul instinctelor *alterate* de păcat. Teologia constituie mijlocul prin care omul se poate apropia de Dumnezeu, dar prin autonomie omul își pierde libertatea interioară și intră sub influența faptelor obscure².

Caracterul imanentist al culturii autonome și secularizate este tot mai evidentă și își are rădăcina mai ales în teoria evoluționistă. Primejdia evoluționismului pentru ființa umană constă în aceea că în momentul în care se pretinde, fără a putea fi demonstrate concludent, că omul nu este zidit după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ci după chipul și asemănarea ființelor inferioare lui, distrugându-se astfel sensul ontologiei umane.

Omul ca existență spirituală și rațională, în calitatea sa de chip al lui Dumnezeu, dacă nu însetează și tinde după Creatorul lui, descoperă atunci tristețea, solitudinea și vidul spiritual³.

Creatura secularizată caută prin orice mijloace să impună realităților pământești legea omului și nu legea lui Dumnezeu, Creatorul universului. Cosmologia teonomă constă tocmai în faptul că, dincolo de orice sistem și ideologie impersonalistă, pornește de la existența comuniunii supreme, mai presus de fire a Sfintei Treimi, astfel ca în lumina trinitară ne dăm seama că omul nu a fost creat pentru autonomie față de Dumnezeu, ci pentru comuniune în Creatorul său, ca să se împărtășească de viața veșnică din El.

Opera mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu Întrupat și încununată cu Pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime au scopul de a-l ajuta pe credincios să-și depășească starea de autonomie în care l-a afundat păcatul, pentru a se înălța, prin Biserică, la viața de comuniune cu Sfânta Treime, izvor de nemurire și fericire veșnică.

Cosmologia teonomă exclude dintru-început atât creaționismul, cât și evoluționismul, ambele teorii fiind rezultatul unor concepții deiste care pornesc, cum am subliniat mai sus, de la autonomie și independența lumii față de Dumnezeu⁴.

În concepția raționalistă, sufletul (psyche) constituie partea rațională, iar trupul partea irațională. Dar trupul în esența sa rămâne rațional, deoarece omul e zidit de Dumnezeu, iar iraționalitatea nu-și are izvorul în trup, ci în patimile care

¹ Dumitru Popescu, *Hristos – Biserică – Societate*, București, Ed. Inst. Bibl. și de Mis. al B. O. R., 1998, p. 35-36.

² *Ibidem*, p. 38.

³ *Ibidem*, p. 39.

⁴ *Ibidem*, p. 42.

se nasc din el, ca mișcări iraționale produse de păcat prin care omul se depărtează de Dumnezeu pentru a deveni sclavul celor pământești.

Valoarea netrecătoare a spiritualității filocalice constă în faptul că, prin puterea necreată a Duhului, în Hristos și în Biserică, aceste patimi pot fi transformate, conforme cu raționalitatea interioară a trupului care-l înalță pe om la asemănarea cu Dumnezeu. Cum spunea Sfântul Grigorie Palama *scopul spiritualității nu este acel de-a distruge partea pasională a ființei umane, ci mutarea ei de la bine la rău*⁵.

Ca urmare a fenomenului de secularizare în viața publică religia este exclusă, chiar dacă există, ea reprezintă doar un simbol, locul ei fiind luat de știință. Preocuparea majoră a societății europene nu mai este religia, ci economia mai ales cea de consum, *a trăi pentru a consuma și a consuma pentru a trăi*.

Pentru a combate fenomenul secularizării avem misiunea să facem conștienți pe credincioși și lumea în care trăim, că Duhul lui Dumnezeu nu este doar Duh privat, ci Duh public, cosmic.

Dacă Dumnezeu e scos din creație are loc o ruptură dintre om și cosmos, astfel are loc o scufundare individuală într-o solitudine chinuitoare. Această solitudine are o influență profundă și asupra credinței personale a omului, care pierde legătura cu universul.

Ruperea omului de cosmos constă în transformarea istoriei ca mijloc de expansiune a omului și de dominație universală. Marile probleme cu care se confruntă lumea contemporană, subdezvoltarea, arsenalul nuclear, criza ecologică, sunt produsul gândirii istorice moderne care a opus istoria umană unei naturi cosmice fără istorie, adică a transformat lumea în scenă și teatru al istoriei umane autonome.

Ruptura dintre om și cosmos se află la originea enormei crize ecologice cu care se confrunta omenirea.

Criza ecologică își are originea ei profundă într-o teologie care a confundat transcendența lui Dumnezeu cu absența lui din creație. Spune Sfântul Maxim Mărturisitorul că Dumnezeu a împărțit veacurile în două categorii: una care privește coborârea lui Dumnezeu către lume și alta care are în vedere înălțarea omului și a cosmosului către Dumnezeu. Atât omul cât și cosmosul tind să fie eliberați de sub domnia stricăciunii și să devină un cer nou și un pământ nou în Hristos.

Taina creștinismului este prin excelență, taina materiei transfigurate în Hristos, mântuirea adusă de El are o dimensiune cosmică, fiindcă El a răscumpărat lumea pe care a zidit-o după voința Tatălui, prin lucrarea Duhului⁶.

Procesul de secularizare își are temeiul într-o teologie creștină naționalistă care a închis în mod deist pe Dumnezeu într-o transcendență inaccesibilă, care a

⁵ *Ibidem*, p. 45.

⁶ *Ibidem*, p. 51.

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

introdus separația între Biserica văzută și cea nevăzută, contribuind astfel la *privatizarea* Duhului, sau care a promovat opoziția spirit-materie cu toate consecințele care decurg de aici.

Această gândire dualistă care separă spiritul de materie a dat naștere la structuri și la scheme de dominație care au favorizat exploatarea nemiloasă a naturii de către om. Ideologiile și sistemele nu vor să știe de iubire și comuniune. Dincolo de orice separație dintre spirit și materie s-a descoperit că materia este de fapt concentrare de spirit, energie și lumină.

Dimensiunea cosmică a mântuirii în Hristos vrea să arate că starea de autonomie nu reprezintă starea normală a omului și a creației în raport cu Dumnezeu, ci starea gravă de alienare spirituală a omului produsă de păcat. Prezența cosmică a lui Hristos subliniază că lumea a fost creată pentru transfigurare și comuniune de viață eternă cu Dumnezeu, iar nu pentru autonomie și secularizare⁷.

Lumea are nevoie de valorile spirituale autentic creștine de iertare, dreptate, iubire, milă, Hristos în care se întâlnește Sfânta Treime cu cosmosul, El fiind singurul sprijin al Bisericii care ne poate ajuta mai ales prin Sfânta Euharistie să învingem autonomia lumii și să promovăm comuniunea cu Dumnezeu și semenii, adică să transfigurăm egoismul în iubire. Așa au procedat pentru înfrângerea secularismului Sfântul Pavel, Sfântul Grigorie Palama, etc. Biserica Ortodoxă nu este împotriva economiei dar are în primul rând cuvintele lui Hristos: *Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și dreptatea Lui toate acestea se vor adăuga vouă* (Mat. 6, 33)⁸.

Misiunea Bisericii Ortodoxe în societatea contemporană are câteva aspecte importante: catehizarea credincioșilor mai ales pentru combaterea prozelitismului sectar; împărtașania deasă (împărtașania foarte rară și participarea redusă la slujbe duce la un individualism). Adresându-se Bisericii când li se dictează interesele personale, credincioșii participă la slujbă fără a se cunoaște unul pe altul, astfel se contribuie la dizolvarea Bisericii în calitatea ei de comuniune. În ultima vreme s-a pus mult accent pe preoția sacramentală, iar pe cea universală foarte puțin, enoriașii astfel nu au fost atrași în acțiuni folositoare pentru viața și misiunea Bisericii. Un alt imperativ îl constituie misiunea în mediul urban. Aici trebuie să se țină seama de creșterea demografică, locașurile de cult prea puține, trebuie edificate noi locașuri de cult. Bisericile sunt puține și supraaglomerate, astfel că ele au devenit instituții de prestări religioase (înmormântări, botezuri, cununii sau sfeștanii) toate la cerea credincioșilor.

Biserica Ortodoxă a fost acuzată că stagnează și nu se modernizează ideologic (nu acceptă homosexualitatea, hirotonia de preoți și episcopi din rândul femeii-

⁷ *Ibidem*, p. 56.

⁸ *Ibidem*.

lor, etc.) la care răspundem că Biserica nu se schimbă după chipul lumii trecătoare și stricăcioase, ci este chemată să transfigureze lumea și păcatul lumii secularizate, este expresia coborârii eternității în timp, ceea ce-i dă omului o stabilitate într-o lume a nestabilității și-l ridică la asemănarea cu Dumnezeu.

Dinamismul Bisericii într-o lume secularizată care vrea să știe doar de rațiune și știință imanentă constă în faptul de-a conferi societății contemporane o forță mai umană prin mijlocirea valorilor creștine. La abuzul de rațiune care a secularizat lumea, Biserica este chemată să propovăduiască veșnicia și să manifeste prin viața ei iubirea comunională și interpersonală în cadrul relațiilor sociale.

Biserica Ortodoxă Română a fost acuzată că se crede Biserica națională și nu ține seama de minorități și cultele lor. La aceasta se poate răspunde că întreaga viață și organizare a Bisericii noastre ca și a celei Ortodoxe în general, sunt întemeiate pe relații de comuniune și conviețuire de tip sobornicesc, care știu să respecte identitatea religioasă și culturală a minorităților și să locuiască împreună în pace. Niciodată nu s-a făcut exces de dominație, ci de toleranță.

Integrarea țării noastre în structurile europene trebuie analizată ca un moment propice de mărturie a spiritualității ortodoxe în contextul apusean, și de altfel poziția Ortodoxiei față de cultura apuseană nu a fost de respingere, ci de invitați de trecere de la raționalism la îndumnezeire. Potrivit tradiției răsăritene, statornicită de Sfinții Părinți, trebuie să adoptăm o atitudine selectivă față de cultura occidentală, să preluăm ce e pozitiv și să respingem aspectele negative, în special debusolarea moral-materialistă.

Și mișcarea ecumenică, caracteristică secolului XX, este o mișcare care se afla în criză. Cauzele ei trebuie găsite în tentativa repetată a Consiliului Ecumenic al Bisericilor de-a pune în circulație modele de unitate creștină fabricate în propriile lui laboratoare cu scopul vădit de-a salva mai mult identitatea confesională a diferitelor denominațiuni creștine decât să constituie o bază autentică pentru unitatea Bisericii, adică așează diversitatea asupra unității, încurajându-se indirect prozelitismul sectar.

Dacă mișcarea ecumenică pornește de la cuvintele Mântuitorului „ca să fie una” (In. 17, 11) este ciudat că nu-și mai amintește și cuvintele următoare exprimate de Mântuitorul în același context „după cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi” (In. 17, 21) fiindcă aici se arată că adevărata bază a unității creștine e comuniunea treimică cu toate consecințele iconomice care decurg din Aceasta.

Un alt avertisment misionar actual îl constituie dezvoltarea deosebită a culturii și teologiei care însă s-a produs în sfere închise, izolate fără relația reciprocă dintre una și cealaltă. Teologia are nevoie de cultură pentru a lua cunoștința temeinică și reală față de problematica omului contemporan, iar cultura fără teologie nu

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

se poate înălța în sfera valorilor etern spiritualizate, personalizate în Dumnezeu, ca să poată da la iveală opere de mare valoare spirituală și artistică și pentru ca lucrarea ei să contribuie la renașterea spirituală și morală a poporului.

Procesul masiv de raționalizare a activităților sociale duce la o depersonalizare a raporturilor sociale. Individualismul închide pe om în el însuși, separându-l de semenii, iar colectivismul scufundă omul în masa anonimă a naturii. Aceste două ideologii nu sunt importante teologic, ci doar inter-relaționalitatea dintre oameni bazată pe comuniune. La baza doctrinei creștine se află comuniunea, ca model al comuniunii Sfintei Treimi. Utilitarismul este confundarea mijloacelor cu scopul, el are un scop în sine distructiv. Omul nu a fost zidit de Dumnezeu să se lanseze în cursa după bunurile lumesti, ci în cursa pentru dobândirea asemănării cu Dumnezeu⁹.

În societățile capitaliste protestantismul se întâlnește cu individualismul acestora și s-a adaptat foarte bine procesului de secularizare a lumii. Dar rolul omului nu este acela de a seculariza și pângării natura, după pofta inimii lui, ci de-a o purifica și transfigura, căci și natura este destinată să devină un *cer nou și pământ nou* în Împărăția lui Dumnezeu.

Cultura secularizată îl determină pe om să se gândească mai mult la el însuși decât la Dumnezeu, ea a dat naștere unor crize religioase fără precedent în întreaga istorie a umanității.

După chipul Treimii mai presus de fire, comuniunea nu înseamnă a trai unul lângă altul, ci unul prin altul după cuvântul lui Hristos: „După cum Tu, Părinte, întru Mine și Eu întru Tine, așa și aceștia în Noi să fie una, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis” (In. 17, 21).

În legătură cu energiile necreate, ele pot rămâne în același timp atât exterioare naturii umane, cât și interioare. Rămân exterioare pentru că izvorăsc din Ființa lui Dumnezeu, iar interioare deoarece au rolul să îndumnezeiască natura umană. Energia necreată nu rămâne doar exterioară naturii umane fiindcă nu este entitate adăugată din exteriorul naturii umane, ci este putere dumnezeiască ce pătrunde în natura umană pentru a o transfigura în Hristos¹⁰.

Într-o lume secularizată în care trăiește omul contemporan, un Dumnezeu fără energiile necreate apare înaintea credincioșilor ca un Dumnezeu neputincios, retras în transcendența Sa absolută, care privește cu nepăsare la anxietatea interioară a omului. Un Dumnezeu adevărat și filantropic, așa cum este Dumnezeul Scripturii, coboară pe firul energiilor necreate în întâmpinarea omului pentru a-l înălța spre comuniunea cu Sine, pe calea unui progres spiritual infinit, în Hristos

⁹ *Ibidem*, p. 94.

¹⁰ *Ibidem*, p. 105.

și în Biserică, prin Duhul Sfânt, izvorul nesecat al energiilor necreate, ca lumină, viață și iubire divină negrăită¹¹.

Antropologia ortodoxă interpretată în sensul realităților contemporane, este un protest împotriva autonomiei rațiunii umane, care a dat naștere uriașului proces de secularizare a lumii, de eliminare a lui Dumnezeu din Creație.

Considerând că taina omului se află în Dumnezeu, Hristos ca Arhetip, deducem că Dumnezeu nu este un *principiu* exterior, de care omul atârână exterior, ci un Dumnezeu personal care conduce lumea din interior spre scopul stabilit, spre veșnicie. Omul îl poate nega pe Dumnezeu în virtutea libertății lui, dar astfel se neagă pe sine și se autodistruge. Viața în Hristos pune infinit omul în valoare și-i dă putința să se dezvolte și să se întrească în veșnicie¹².

Omul contemporan se realizează el însuși și reușește să se realizeze doar în măsura în care se desacralizează el însuși și desacralizează și lumea¹³. Secularizarea este rezultatul acestei concepții autonome care-l consideră pe Dumnezeu ca fiind exterior lumii, închis într-o transcendență deistă care nu mai are semnificația spirituală pentru viața creștină¹⁴.

Lumea vestica reprezintă pentru procesul de evanghelizare, o provocare formidabilă. Astăzi, abordările tradiționale produc în general rezultate insuficiente. Devine din ce în ce mai dificil, ca o masă mare de oameni să dorească să audă mesajul Evangheliei. Metode care mai înainte dădeau roade, astăzi au devenit nefolositoare, unii cred că nu-și mai au rostul. Această situație ne pune în față o serie de întrebări serioase, una dintre cele mai importante fiind: cum vom putea penetra mințile secularizate cu mesajul Evangheliei lui Hristos pe care Biserica îl transmite?

Așa cum suntem înclinați să credem, fenomenul secularizării nu este chiar atât de nou în lumea și cultura de acum, el își trage seva din secolul I, dacă ni s-ar putea permite să vorbim de un fel de *secularism primar*. Secolul I de creștinism descoperă caracteristici copleșitor de comune cu umanismul și cultura secularizată din zilele noastre.

Este într-un fel liniștitor să vezi că multe societăți contemporane sunt foarte asemănătoare unele cu altele, dar mai ales cu cea în care Biserica primară a avut un mare succes în propovăduirea Evangheliei.

În cartea sa, *Cezar și Hristos*, Will Durant afirma că în secolul I prostituția era în floare, avortul era la ordinea zilei, iar homosexualitatea era ceva de groază. Societatea de atunci era saturată de dorința pentru plăcerea fizică. Seneca, filosof roman, afirma : „Ei vomitau pentru a mânca, și mănâncă pentru a vomita. Teatrele

¹¹ Dumitru Popescu, *Ortodoxie și contemporaneitate*, București, Ed. Diogene, 1996, p. 18.

¹² *Ibidem*, p. 73.

¹³ *Ibidem*, p. 152-153.

¹⁴ *Ibidem*, p. 154-155.

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

romane erau pline până la refuz de mulțimile care își zeificau actorii sau actrițele favorite”. *Starurile* scenei devin idoli societății, mii de cântăreți și dansatori distrau mulțimile. Cursele de cai și evenimentele sportive fascinau masele. Poporul roman privea în general viața umană cu o indiferență uimitoare.

Când Titus a consacrat templul ca făcând parte din ceremonie, s-a produs atunci o adevărată catastrofă, mii de oameni erau uciși doar pentru a distra mulțimile. Pentru gladiatori, spectacolul cezarului era doar o simplă ocazie de-a muri, cu toate că pentru cei mai mulți cetățeni din clasa superioară gladiatorii însă au devenit adevărați zei.

Cu toate acestea, în această lume hedonică, umanist-materialistă și secularizată, Evanghelia lui Hristos a făcut incursiuni majore prin puterea Sfântului Duh.

Cartea Faptelor este o *cronica* vie a manifestării puterii Duhului Sfânt care penetrează societatea secularizată.

În cartea Faptele Apostolilor:

- Mântuitorul face promisiunea: „veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi, și Îmi veți fi Mie martori în Ierusalim și în toată Iudeea și în Samaria și până la marginea pământului” (Fapt. 1, 8);

- Sfânta Scriptură ne dezvăluie efectele pogorării Duhului Sfânt, propovăduind și întrunind nevoile acelor suflete secularizate, iar trei mii de oameni au fost botezați în ziua de Rusalii: „deci cei ce au primit cuvântul lui s-au botezat și în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete” (Fapt. 2, 41);

- numărul creștinilor s-a înmulțit: „totuși mulți din cei ce auziseră cuvântul au crezut și numărul bărbaților credincioși s-a făcut ca la cinci mii” (Fapt. 4, 4);

- Biserica se dezvoltă rapid și se organizează administrativ: „și cuvântul lui Dumnezeu creștea, și se înmulțea foarte numărul ucenicilor în Ierusalim, încă și mulțime de preoți se supuneau credinței (Fapt. 6, 7); Filip plin de Duh Sfânt, l-a adus la credință pe un famen etiopian, iar Dumnezeu a deschis *ușa* misionarismului creștin spre continentul african (Fapt. 8, 40);

- creștinismul se extinde și sub aspect cultural când Petru îl întâlnește pe suțatul Cornelius (Fapt. 10, 11); aproape în același timp se deschide o *poartă* pentru predicarea Evangheliei în Roma. În Faptele Apostolilor, cap. 20, se specifică faptul că ucenicii erau așa de dinamizați de Duhul Sfânt că predicau Evanghelia din casă în casă. Obstacolele pe care le întâlneau în propovăduirea Evangheliei cădeau rând pe rând. Evanghelia se răspândea pretutindeni, din oraș în oraș, dintr-o țară în altă țară, dintr-un continent în alt continent.

O privire scurtă asupra factorilor care au contribuit la propovăduirea Evangheliei ne explică incredibilul ei succes. În propovăduirea lor, ucenicii erau conduși de o **pocăință sinceră**, o **cunoaștere spirituală**, dar și de o **moralitate corespunzătoare staturii misionar-apostolice**. Ei aveau un singur țel, câștigarea

sufletelor de partea Evangheliei lui Hristos, și erau permanent conștienți de necesitatea rugăciunii ca mijloc misionar.

Duhul Sfânt a dezvoltat intelectul ucenicilor, făcându-i capabili să propovăduiască Evanghelia și la alte neamuri. Ei predicau atât în mediul social, dar și privat, iar misiunea lor era însoțită de semne și minuni. Credeau în chemarea lor misionară spre propovăduirea mesajului divin în lume, astfel că nici o putere de pe pământ, sau demonică, nu putea să-i oprească. În misiunea lor se revărsa deplinătatea puterii Duhului Sfânt.

Fără ajutorul Duhului Sfânt, încercările noastre misionare de a mântui suflete ar rămâne fără rezultat. Ne putem ruga, și mărturisi în același timp, dar trebuie să înțelegem mentalitatea sufletelor contemporanilor noștri pe care dorim să le mântuim. Misionarii trebuie să înțeleagă așa-zisele mijloacele care au permis secularizarea lumii, apoi să încerce să schimbe fața lumii.

Fără îndoială că și teoria evoluționistă a lui Darwin și susținătorii, și continuatorii, ei au facilitat toate aspectele secularizante ale lumii de azi. Această teorie, precum și altele cu perspectivă raționalist-materialistă, au jucat un rol important în conturarea gândirii moderne secularizate. Aceste teorii au risipit gândul că noi suntem creați de un Dumnezeu personal și proniator. "Secularizarea este deci, în aceeași măsură, fiica Atenei și a Ierusalimului. Efectele sale *benefice* sunt evidente. Eliberarea de sub tutela clericală a permis, în Occident, explorarea universului fizic și a *psyche*-ului omenesc. În domeniul artei, au înflorit pictura și muzica. Durata vieții a crescut, la fel și numărul oamenilor, femeia s-a emancipat, iar planeta s-a unificat prin formarea a ceea ce Teilhard de Chardin numea *noosferă*. Cultura europeană apare astăzi drept prima cultură *deschisă* din istorie, având tendința de a recapitula toate artele și miturile umanității, fără altă filozofie implicită decât o *filosofie a celuilalt acceptat în alteritatea sa*".¹⁵

O înțelegere greșită a originii omului ne duce la o concepție întunecată mai ales când este vorba de semnificația vieții. Dacă asemenea teorii ne arată că noi nu suntem cu nimic superiori animalelor înseamnă că nu prea mai valorăm mare lucru. Într-o societate saturată de-o gândire evoluționistă a tiparelor se poate pune întrebarea: ne subestimăm noi ca oameni? Cum mai poate avea existența noastră un înțeles, dacă eu ca om am apărut aici pe pământ printr-un simplu accident?

Noi cred că lumea a fost creată de Dumnezeu; se înțelege că ordinea și modul în care a fost ea făcută ne indică un Creator. Apariția prin întâmplare nu poate explica fenomenele complexe ale Universului. Dincolo de acest fapt noi afirmăm că viața inteligentă și personală de pe planeta Pământ, cât și manifestările ei nu au putut fi produsul neinteligentei și impersonalității.

¹⁵ Olivier Clément, *Creștinătate, secularizare și Europa*, în vol. *Gândirea socială a Bisericii. Fundamente, documente, analize, perspective*, coord. Ioan I. Ică jr., 2002, Ed. Deisis, p. 510.

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

Acesta lume a fost creată de Dumnezeu, El Însuși este idealul de inteligență, esența iubirii întreit-ipostatice și Marele Creator, un Dumnezeu care deși infinit e totuși unul personal.

Ce poate transmite acest lucru oamenilor plini de disperare? Transmite faptul că noi valorăm ceva deoarece am fost făcuți de Dumnezeu și după chipul Său.

Creștinii spun persoanelor secularizate: tu ești creat de Dumnezeu în mod unic, reprezinți chipul Lui, ești o persoană valoroasă, simplu, tu ești tu și nimeni nu poate fi mai mult decât tine, doar tu. Ești de neînlocuit. Dumnezeu l-a conceput pe om ca valoare, iar atunci când omenirea s-a depărtat de El prin păcat, El l-a dat pe Fiul Său, Iisus Hristos la moarte pentru ea.

Credința creștină nu este doar un simplu sistem de valori etice, morale și filosofice. Este mesajul unui Creator iubitor pentru care creatura Sa valorează imens. A dat creaturii Sale așa multă valoare încât atunci când oamenii au păcătuit nu s-a putut împăca cu gândul că îi va pierde. El Însuși i-a răscumpărat pe oameni revelând în acest mod iubirea Sa față de lume. Acest mesaj este universal în timp și spațiu, și răspunde totodată necesităților contemporane ale oamenilor, cu o relevanță crescută.

Creștinismul îi îndeamnă pe oamenii secularizați să-și pună întrebările vieții: de unde vin? De ce sunt aici? Unde mă voi duce?

Cum și când sunt posibile abordări ale gândirii secularizate? Pentru început durează ca Biserica să îi îndrepte pe oameni. Oamenii secularizați nu pot fi câștigați prin programe, ci numai prin misionari care plini de har care dezvoltă în raport cu ei relații fără interes. De obicei, ființa umană răspunde cu bunătate. Prietenia sinceră distruge prejudecata. Un lucru este sigur, nu vom putea îndruma pe nimeni să vină la Hristos dacă ne contrazicem prin ceea ce sunt și prin ceea ce învățăm pe alții. Fiecare ființă umană își are propriile-i necesități, care provine din zbuciumul individual.

Oamenii secularizați au patru atitudini negative față de Biserică:

1. prima atitudine în care ei afirmă că Biserica este prea materialistă și a devenit o mare afacere. Bani sunt mai importanți decât iubirea. Biserica se aseamănă din ce în ce mai mult cu corporațiile;

2. în al doilea rând, oamenii secularizați au simțit că Biserica este prea puternică și că încearcă să controleze totul, și anume: libertatea de expresie care este îngăduită și manipularea minții prin care oamenilor li se spune cum anume să trăiască;

3. în a treia situație Biserica e acuzată de ipocrizie, mai ales că învață una, dar face alta, este speculată discrepanța dintre cuvinte și acțiuni. Biserica apare, mai mult un fel de *club social*, din care oamenii secularizați refuză să facă parte;

4. în ultimul rând, foarte mulți oameni liber-cugetători consideră Biserica ca fiind irelevantă, și că nu poate ține pasul cu schimbarea și progresul lumii. Oamenii secularizați simt cel mult un fel de plictiseală și detașare în timpul serviciilor religioase din cadrul sfintelor slujbe.

Este de luat în considerare faptul că mulți dintre oamenii secularizați ar dori să facă parte din Biserică, dacă le vor fi ascultate propriile îndoieli religioase spuse în mod deschis, și dacă ar găsi Biserica interesată serios în a lucra pentru schimbarea în bine a societății, sau un fel de proclamare spirituală a ei care ar putea să vorbească despre nevoile interioare și care să ofere un program serios de educație religioasă, care să implementeze valorile morale ale Evangheliei tineretului și copiilor lor. Secularizarea constă în fenomenul de transfer al bogățiilor eclesiale în proprietatea acestei lumii¹⁶.

Când Mântuitorul vorbea mulțimii, El ajungea la sufletele lor. Ținea o cuvântare plină de dragoste care răspundea nevoilor poporului. Evanghelia Sa este cu adevărat actuală pentru că în ea se pot identifica toate nevoile oamenilor.

În Evanghelia după Ioan cap. 1, 38, Hristos observă doi oameni care-L urmau, pe aceștia El îi întreabă „Ce căutați?” Prin intermediul Evangheliei Mântuitorul caută să descopere ceea ce oamenii au nevoie, iar după aceea împlinește rezolvarea acestor necesități.

La nunta din Cana, gazda era pusă într-o situație jenantă din punct de vedere social, iar Hristos a rezolvat această situație prin transformarea apei în vin, iar rabinul Nicodim avea o necesitate spirituală, religia formalistă de atunci nu-i satisfăcea sufletul, și Mântuitorul i-a împlinit nevoia printr-o renaștere spirituală interioară. Femeia samarineancă avea unele neclarități religioase, emoționale și spirituale. Omul de la scaldătoarea Siloamului și mulțimea înfometată (In. 5, 6), aveau necesități de ordin fizic care țineau de hrană și vindecare. Iisus s-a identificat ce aceste nevoi ale oamenilor, a purtat povara acestora destrămând frica și prejudecata. Toate obstacolele au fost fărâmițate pentru ca inimile și mințile să fie deschise pentru receptarea Evangheliei Sale.

Biserica misionară este gata să îndeplinească aceste trebuințe și să iubească oamenii de pretutindeni în numele Evangheliei lui Hristos. Ca membri ai Bisericii trebuie să ținem seama de nevoile misionare, pentru a putea ajunge la oamenii acestei societăți secularizate care pot fi prietenii, vecinii sau chiar colegii de muncă.

Sensibilitatea inimii și interesul pentru binele aproapelui vor produce rezultate pozitive. Demonstrând astfel un interes adevărat pentru problemele celorlalți, Evanghelia lui Hristos se împlinește prin activitatea misionară a Bisericii care nu este întotdeauna recunoscută la adevărata ei valoare.

Ca membri ai Bisericii cu daruri unice pe care Dumnezeu ni le-a dat, trebuie să ajungem pe terenul misionar până acolo încât să producem o adevărată sete în interesul oamenilor pentru adevărul Evangheliei. Posibilitățile trebuie căutate. Ceea ce căutăm sunt perspective misionare deschise, prin care trebuie să împărtășim celorlalți viața dumnezeiască a Sfințelor Evanghelii.

¹⁶ E. Jünger, *L'Évangile et les Églises protestantes en Europe*, en *Foi et Vie* 92/1993, pp. 41-62 și 50.

Pr. prof. univ. dr. Mihai Himcinschi

Oamenii secularizați doresc *realul* și nu *artificialul*, ei fiind atrași de un creștinism autentic după modelul sfinților.

Dacă Mântuitorul prin Biserica Sa schimbă viața, El va schimba și inimile secularizate. Propovăduirea Evangheliei lui Hristos, ca dragoste vindecătoare, dezarmează sufletele secularizate infestate de ideologii pur umane și deschide perspectiva unei vieți noi, o viață în și cu Hristos.

Crucea este cel mai puternic argument în favoarea creștinismului. Printr-o simpla prezentare a planului de mântuire, Duhul Sfânt a pătruns în inimile împietrite. Întotdeauna o discuție misionar-spirituală evocă spiritul dezbaterii. Argumentația rațională întâlnește însă rezistența în fața scepticilor. Mesajul harului divin, transpus într-o inima plină de iubire, va încălzi însă inimile celorlalți.

Unii oameni secularizați răspund bine unor altfel de provocări. Ei simt că Sfânta Scriptură are în ea și o substanță de natura intelectual-harică și cred în integritatea ei.

Mulți oameni încă mai cred în evoluție, și că Scriptura ar nega așa numitele evoluții ale științei. Este aproape imposibil ca ei să accepte creștinismul câtă vreme mințile lor neaga adevărul revelat și împlinit în Iisus Hristos.

Invocă motivul: dacă relatarea din Cartea Facerii este greșită, mai putem avea încredere în orice altă parte din Scriptură? Dacă rasa umană evoluează spre un stadiu înalt, de ce mai avem nevoie de un Mântuitor? Nu produce religia doar simțământul de vină? Misionar este de folos să abordăm unele dintre aceste întrebări individuale și dintr-o perspectivă științifică.

Evoluția nu este un act doveditor, ci doar o ipoteză speculativă, care se confruntă cu propriile ei speculații și contradicții. Au fost vremuri când s-a cochetat cu ideea că evoluția este o teorie și nu un adevăr, că trebuie să crezi pentru a fi un evoluționist, sau creaționist fidel, dar ca Biserica trebuie să ne gândim serios în legătura cu ipotezele fundamentale ale evoluției.

În concluzie, este dorința Mântuitorului să-I redobândim Lui pe oamenii pierduți. Puterea Duhului Sfânt este imensă în comparație cu puterile răului care se opun propovăduirii Evangheliei. Plini de Duhul Sfânt, înarmați cu armele duhovnicești ale rugăciunii, lumea și adevărata dragoste pentru mântuirea aproapelui, va vedea Rusaliile din nou, încă chiar din acest timp și în dimensiuni mai variate. Mii de oameni se vor converti prin Lumina Evangheliei ce va cuprinde părțile întunecate ale pământului, barierele din calea Evangheliei vor cădea, adevărul va pătrunde până în locurile cele mai îndepărtate. Unele inimi împietrite se vor deschide spre Evanghelie, mii de glasuri vor propovădui veșnicia ei.

Prin propovăduirea și modul de viață al misionarilor, dar și prin presa religioasă scrisă, radio, TV, prin mass-media, mesajul lui Dumnezeu se va răspândi rapid și departe, iar misiunea în această lume va triumfa într-o izbucnire a harului.